

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

-

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Maakuntakaavan rajattaisiin koskemaan vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä hankkeita eli kaavaan ei tule huomioida esimerkiksi tuulivoimahankkeita, jotka eivät ole maakunnallisesti merkittäviä. Tällaisten hankkeiden ainoaksi vaihtoehdoksi jää siten hankkia maanomistajien suostumus voimaloiden rakentamiselle määriteltä etäisyysvaatimusta lähemmäksi asutusta tai rakentaa voimalat etäisyysvaatimuksen mukaisesti. Tosiasiassa suostumuksia ei hankkeille saada, etenkin 100%:ta asukkaista.

Esitysluonnoksen mukaan maakunnat käytännössä määrittäisivät hyvin pitkälle, mitkä hankkeet ovat toteuttamiskelpoisia ja siten edelleen määrittäisivät lähes sitovasti esimerkiksi kuntien kiinteistöverotulojen kohdentumista. Esitys ei siten toteuta muutoksen tavoitetta keventää maakuntakaavan ohjausvaikutusta kuntien maankäytön suunnittelussa, vaan päin vastoin, esitys loukkaisi kuntien oikeutta päättää alueidensa käytöstä. Kiinteistöverotulot jäävät jo nykyisellään pois Itä-Suomen kunnilta ja etäisyysvaatimus tekisi tilanteesta kunnille vieläkin epäoikeudenmukaisemman rajoittamalla kuntien tosiasiallisia edellytyksiä mahdollistaa tuulivoimaa alueellaan. Nykyisellään ei-seudullisia tuulivoimahankkeita on kehitetty kunnan tahtotilan ja oman hallinnollisen alueen suunnittelun myötä maakuntakaava-alueiden ulkopuolisille alueille, samoin

periaattein kuin maakuntakaavamerkittyjen hankkeita. Kunnat ovat myös omalta osaltaan saaneet vauhditettua ei-seudullisten hankkeiden valmistumista, maakuntakaavoituksen kestäessä vuosia.

Esitetyssä muutoksessa maakuntakaavoittajan rooli korostuu ja maakuntakaavoituksen jo tällä hetkellä toisistaan poikkeavat seudullisten tuulivoima-alueiden kriteerit korostuvat entisestään. Maakuntakaava merkintä on ohjeellinen ja antaa tilaa tarkentuvaan suunnitteluun, jossa kaikki suunnittelun reunaehdot on ajankohtaisesti tarkistettu ja pystytty ottamaan huomioon. Nykyisellään tämä on tuonut joustavuutta ja ajantasaisuutta hitaaseen suunnitteluun. Nykyiset maakuntakaavamerkinnän tuulivoima-alueet eivät ole perustuneet etäisyysvaatimuksiin vaan ohjeellisuuteen. Tämä joustava maakuntakaavan huomioon ottaminen tulee säilyttää myös jatkossa uusiutuvan energian hankkeiden kaavoittamisessa.

Laissa määrätty etäisyys jättäisi pois suuresta osasta hankkeita osan mallinnuksia ja tarkasteluja. Ehdotettu laki asettaisi tuulivoimahankealueiden lähiasukkaat eriarvoiseen asemaan sallien toisille tuulivoimalat lähemmäksi asuinrakennuksia kuin toisaalle. Eri maakunnissa hyvin eri kokoiset hankkeet saattavat saada maakuntakaavaan tuulivoiman aluemerkin, hyvin vaihtelevin kriteerein.

Tulee huomioida, että maakuntakaavoitus ei ylipäätään perustu hankkeiden vaikutusten yksityiskohtaiselle selvittämiseen paikallisesti, joten maakuntakaavan tarjoama etulyöntiasema ei käytännössä edes perustuisi hankkeen paikallisten vaikutusten arviointiin. Tämä ei missään tapauksessa voi olla omiaan parantamaan hankkeiden hyväksyttävyyttä. Etäisyysvaatimus myös poissulkisi hankkeita, joilla on isompiin hankkeisiin nähden verrattain vähän ympäristövaikutuksia.

Tulee myös ottaa huomioon, että maakuntakaava on hyvin kankea maankäytön suunnittelun instrumentti eikä ehdotettu säännös joustaisi, jos esimerkiksi hankkeen liityntämahdollisuudet kantaverkkoon tai vastaavat olennaiset tekijät muuttuvat ajan mittaan.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

-

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Keskeiset kannanotot

Ensisijaisesti vähimmäisetäisyysvaatimus ja siihen liittyvä suostumusmenettely tulee ehdotetussa muodossaan poistaa esityksestä kokonaisuudessaan. Sääntelyn tulee myös jatkossa perustua hankkeiden todellisiin vaikutuksiin puolueettoman ja läpinäkyvän prosessin takaamiseksi sekä kuntien, maanomistajien ja hankkeiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi.

Mikäli vähimmäisetäisyysvaatimus ja suostumusmenettely päätetään säilyttää esityksessä, tulee ehdotettua säännöstä muuttaa huomioiden jäljempänä esitetty.

Monet hankkeet levittäytyvät jo nykyisellään usein maakuntakaavan tuulivoimaloiden aluemerkinän ulkopuolelle - mikä on sinänsä luontevaa, koska hankkeen tarkempi suunnittelu perustuu maakuntakaavaa yksityiskohtaisempiin paikallisiin selvityksiin, joilla saadaan tietoa tuulivoimalle käytännössä soveltuvista alueista. Ehdotetun säännöksen tulkinta voi kuitenkin aiheuttaa tältä osin ongelmatilanteita, mikäli pykälä sidotaan tiukasti nimenomaan kaavamerkinän alueeseen. Vastaavasti maakaavamerkintään perustuvan hankkeen välittömässä läheisyydessä saattaa sijaita toinen hanke, jonka merkitys vaikutusten kannalta voi jäädä vähäiseksi suhteessa isompaan, maakuntakaavaan perustuvaan hankkeeseen. Koska nykyinen maakuntakaavan tulkinta mahdollistaa joustavuuden koskien maakuntakaavan tuulivoimamerkintää, tämän joustavuuden säilyttämiseksi tulee ehdotettu sanamuoto selvyiden vuoksi muuttaa koskemaan maakuntakaavassa osoitettuja tuulivoima-alueita tai niihin olennaisesti tukeutuvia alueita.

Mikäli jonkinlainen vähimmäisetäisyys asutukseen halutaan sääntelyyn sisällyttää, tulee se määritellä asetustasolla sekä tavalla, joka ei vaaranna puhtaan teollisuuden vaatimaa sähkön lisäystarvetta ja mm. Suomen strategisia vetytalouden tavoitteita. Selvitysten mukaan puhtaan teollisuuden vaatima sähkön lisäystarve ei vaarannu, mikäli etäisyydeksi asetetaan 800–1000 metriä. Tämä tarkoittaisi 3 x voimalan korkeutta. Tämä kuitenkin varmistaisi kunnille edelleen hyvät mahdollisuudet soveltaa kuntatason kaavoituksessa tarvittaessa suurempaa etäisyyttä silloin, kun paikalliset olosuhteet sitä edellyttävät. Etäisyysäännöt ovat sääntelynä hyvin yksityiskohtaisia, ja kuuluvat siksi määritettäväksi yksityiskohtaisesti asetuksella.

Mahdollinen vähimmäisetäisyys asutukseen tulee lisäksi määritellä tavalla, joka tosiasiallisesti vastaa hankkeiden todellisia vaikutuksia. Minkäänlaisen ylimääräisen suojavyöhykkeen muodostaminen on perusteetonta ja johtaisi tarpeettomiin, määrältään huomattaviin kunta- ja kansantaloudellisiin menetyksiin.

Edelleen, koska maakunnissa maakuntakaavatyö on hyvin eri vaiheissa ja siten ehdotettu säännös vaikuttaisi hyvin erin tavoin eri alueilla, tulee maakuntien ja niissä sijaitsevien kuntien ja tuulivoimahankkeiden tasapuolinen kohtelu varmistaa riittävän pitkällä siirtymäsäännöksellä. Koska hankkeiden selvityksiin ja vaikutusarvioihin investoidaan keskeisimmin selvästi kaavaehdotusta aikaisemmassa vaiheessa, tulee kohtuuttomien hankekehittäjiin kohdistuvien vaikutusten välttämiseksi siirtymäsäännös määritellä siten, että lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovellettaisiin kaavoihin, joita koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma on asetettu julkisesti nähtäville ennen ehdotetun lain voimaantuloa.

Esitys siirtää valtaa kunnilta maakunnille olennaisesti vastoin esityksen tavoitteita

Esitysluonnoksen mukaan maakunnat käytännössä määrittäisivät hyvin pitkälle, mitkä hankkeet ovat toteuttamiskelpoisia ja siten edelleen määrittäisivät lähes sitovasti esimerkiksi kuntien kiinteistöverotulojen kohdentumista. Esitys ei siten toteuta muutoksen tavoitetta keventää maakuntakaavan ohjausvaikutusta kuntien maankäytön suunnittelussa, vaan päin vastoin, esitys loukkaisi kuntien oikeutta päättää alueidensa käytöstä. Kiinteistöverotulot jäävät jo nykyisellään pois Itä-Suomen kunnilta ja etäisyysvaatimus tekisi tilanteesta kunnille vieläkin epäoikeudenmukaisemman rajoittamalla kuntien tosiasiallisia edellytyksiä mahdollistaa tuulivoimaa alueellaan. Nykyisellään ei-seudullisia tuulivoimahankkeita on kehitetty kunnan tahtotilan ja oman

hallinnollisen alueen suunnittelun myötä maakuntakaava-alueiden ulkopuolisille alueille, samoin periaattein kuin maakuntakaavamerkittyjen hankkeita. Kunnat ovat myös omalta osaltaan saaneet vauhditettua ei-seudullisten hankkeiden valmistumista, maakuntakaavoituksen kestäessä vuosia.

Esitetyssä muutoksessa maakuntakaavoittajan rooli korostuu ja maakuntakaavoituksen jo tällä hetkellä toisistaan poikkeavat seudullisten tuulivoima-alueiden kriteerit korostuvat entisestään. Maakuntakaava merkintä on ohjeellinen ja antaa tilaa tarkentuvaan suunnitteluun, jossa kaikki suunnittelun reunaehdot on ajankohtaisesti tarkistettu ja pystytty ottamaan huomioon. Nykyisellään tämä on tuonut joustavuutta ja ajantasaisuutta hitaaseen suunnitteluun. Nykyiset maakuntakaavamerkinnän tuulivoima-alueet eivät ole perustuneet etäisyysvaatimuksiin vaan ohjeellisuuteen. Tämä joustava maakuntakaavan huomioon ottaminen tulee säilyttää myös jatkossa uusiutuvan energian hankkeiden kaavoittamisessa.

Etäisyysvaatimusta koskeva säännösehdotus on toteuttamiskelvoton

Maakuntakaavan rajattaisiin koskemaan vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä hankkeita eli kaavaan ei tule huomioida esimerkiksi tuulivoimahankkeita, jotka eivät ole maakunnallisesti merkittäviä. Tällaisten hankkeiden ainoaksi vaihtoehdoksi jää siten hankkia maanomistajien suostumus voimaloiden rakentamiselle määriteltyä etäisyysvaatimusta lähemmäksi asutusta tai rakentaa voimalat etäisyysvaatimuksen mukaisesti. Tosiasiassa suostumuksia ei hankkeille saada, etenkin 100%:ta asukkaista.

Uuden lain myötä hankekehityksessä olisi kaksi periaatetta kehittää hankkeita. Toinen perustuen lakeihin, hyviin käytänteisiin, hankkeiden todellisten vaikutusten selvittämiseen, mallinnuksiin ja asiantuntijatyöhön, toinen kiinteään vähimmäisetäisyyteen, joka ei perustu todellisiin vaikutuksiin. Laissa määrätty etäisyys jättäisi pois suuresta osasta hankkeita osan mallinnuksia ja tarkasteluja. Ehdotettu laki asettaisi tuulivoimahankkeiden lähiasukkaat eriarvoiseen asemaan sallien toisille tuulivoimalat lähemmäksi asuinrakennuksia kuin toisaalle. Eri maakunnissa hyvin eri kokoiset hankkeet saattavat saada maakuntakaavaan tuulivoiman aluemerkin, hyvin vaihtelevin kriteerein.

Tulee huomioida, että maakuntakaavoitus ei ylipäätään perustu hankkeiden vaikutusten yksityiskohtaiselle selvittämiselle paikallisesti, joten maakuntakaavan tarjoama etulyöntiasema ei käytännössä edes perustuisi hankkeen paikallisten vaikutusten arviointiin. Tämä ei missään tapauksessa voi olla omiaan parantamaan hankkeiden hyväksyttävyyttä. Etäisyysvaatimus myös poissulkisi hankkeita, joilla on isompiin hankkeisiin nähden verrattain vähän ympäristövaikutuksia.

Tulee myös ottaa huomioon, että maakuntakaava on hyvin kankea maankäytön suunnittelun instrumentti eikä ehdotettu säännös joustaisi, jos esimerkiksi hankkeen liityntämahdollisuudet kantaverkkoon tai vastaavat olennaiset tekijät muuttuvat ajan mittaan.

Nykyinen vaikutusten arviointiin perustuva järjestelmä on toimiva

Valmisteilla olevaa alueidenkäyttölain säännöstä minimietäisyydestä tuulivoimaloiden ja asuinrakennusten välille perustellaan tuulivoimaloiden vaikutuksilla, kiinteistöjen arvolla ja hankkeiden hyväksyttävyyden vahvistamisella. Nykyisellään hankkeissa tehdään laajat vaikutusten arvioinnit, joiden avulla tuulivoimahankkeita yhteensovitetään sekä olemassa olevaan ympäristöön että toisiinsa. Vaikutusten arvioinnin laatii ja tarkastaa laaja joukko ammattitaitoisia osaajia yhdessä viranomaisien kanssa. Lait ja menetelmät on todettu luotettaviksi suunnittelua ohjaaviksi menetelmiksi. Keskeisimpiä yksittäisen tuulivoimalan sijaintiin vaikuttavia tekijöitä ovat melu- ja välkemallinnusten sekä maisemavaikutusten tulokset ja arviointi. Esimerkiksi melumallinnuksessa

huomioidaan hankekohtaisesti lähimmät asuin- ja lomarakennukset ja lähtökohtaisesti mallinnuksissa käytetään melutasoiltaan ja dimensioltaan korkeampia tuulivoimaloita kuin mitä hankkeisiin rakentuu. Tuulivoimahankkeen kehitys vie keskimäärin 8 vuotta ja seuraa tarkasti nykyistä lainsäädäntöä, ohjeita ja hyviä käytänteitä.

Arvioitaessa nykyisen järjestelmän toimivuutta on kriittisen tärkeää ottaa huomioon, että tehdyt vaikutusten arviot vastaavat todella hyvin rakennetun hankkeen operoinnin aikana tuotettua mittaustietoa. Esimerkiksi melumallinnuksissa tuotettu tieto ja operoinnin aikaiset mittaukset vastaavat hyvin toisiaan. Tämä osoittaa, että nykyinen, huolelliseen vaikutusten arviointiin perustuva järjestelmä on aidosti toimiva ja negatiivisten vaikutusten piiri voidaan aidosti tunnistaa. Tuulivoimalla tulee aina olemaan vastustajia ja minkäänlainen vähimmäisetäisyysvaatimus ei tätä tule poistamaan. Sääntelyn tuleekin myös jatkossa perustua hankkeiden todellisiin vaikutuksiin. Nyt ehdotetulla mallilla hankkeiden kehittämistä vaikeutetaan merkittävästi alueilla, joille luotettavien selvitysten ja mittausten mukaan ei edes kohdistu negatiivisia vaikutuksia. Sääntelyllä siis tavoitellaan ylimääräistä suojavyöhykettä hankkeiden todellisen, selvityksiin ja mallinnuksiin perustuvan vaikutusalueen lisäksi. Tällaisen suojavyöhykkeen luomisen hinta menetetyissä investoinneissa ja kiinteistöverotuloissa on suhteeton tavoiteltaviin hyötyihin nähden, etenkin kun otetaan huomioon jäljempänä esitetyt seikat.

Hankkeiden vaikutusten arvioinnin suunnittelussa tulee perustua yhdenvertaisuuteen. Kun muille teollisille toiminnoille ei ole kiinteää etäisyysrajaa asutukseen, johtaa tällaisen vaatimuksen asettaminen tuulivoimalle eri teollisten toimintojen perusteettomaan erilaiseen kohteluun. Siten myös teollisten toimintojen yhdenvertainen kohtelu edellyttää vaikutuksiin perustuvan nykyisen järjestelmän säilyttämistä.

Esitys ei ratkaise hyväksyttävyysskysymyksiä väitetyllä tavalla

Vähimmäisetäisyysvaatimusta ja siihen liittyvää suostumusmenettelyä on perusteltu hankkeiden hyväksyttävyyden vahvistamisella.

Kuten edellä on todettu, tuulivoimalla tulee aina olemaan vastustajia ja minkäänlainen vähimmäisetäisyysvaatimus ei tule tätä poistamaan. Sen sijaan vähimmäisetäisyyttä koskeva ehdotus johtaisi siihen, että tuulivoimahankkeita sijoitetaan nykyistä kauemmas alueista, joilla on olemassa olevaa infrastruktuuria. Tästä seuraa, että tuulipuistojen edellyttämiä voimalinjoja on tarpeen rakentaa nykyistä pidemmille välimatkoille, mikä väistämättä tulisi lisäämään painetta voimalinjojen lunastuslupamenettelyille ja lunastettaviin alueisiin liittyviä hyväksyttävyyshaasteita. Vaikka lunastuslain muuttaminen on käynnissä ja korvausmääriä on myös vapaaehtoisin toimin nostettu, sääntelyllä ei voida täysin poistaa pakkolunastukseen hyväksyttävyyteen liittyviä haasteita. Nämä hyväksyttävyysskysymykset tulevat korostumaan, mikäli voimajohtojen lunastamista joudutaan toteuttamaan aiempaa laajemmille maa-alueille hankkeiden vähimmäisetäisyyksien toteuttamiseksi sijoittamisessa. Ehdotettu säännös ei siten todellisuudessa parantaisi hankkeiden hyväksyttävyyttä.

Kun yhdenkin vähimmäisetäisyyden sisällä olevan asukkaan suostumuksen puuttuminen voi torjua hankkeen ja siten esimerkiksi estää muiden maanomistajien vuokratulot hankkeesta, on tämä omiaan ruokkimaan epäsuotuisia käytäntöjä ja hyväksyttävyysongelmia alueen asukkaiden kesken, joita ehdotuksella ei ole tavoiteltu. Tällaisia seikkoja ei myöskään ole otettu huomioon esityksen vaikutusarvioinnissa.

Hyväksyttävyyden vahvistamisen kannalta ratkaisevia tekijöitä ovat esimerkiksi paikallinen läsnäolo ja asukkaiden kohtaamiset, avoin viestintä, yleisötilaisuudet ja asukkaiden toiveiden huomioiminen

hankkeen suunnittelussa. Valorem on lanseerannut myös uudenlaisen mallin paikallisen hyväksyttävyyden vahvistamiseen toteuttamalla ensimmäistä kertaa Suomessa joukkorahoituskampanjan, jolla paikalliset voivat osallistua hankkeen kehittämiseen ja saada sijoitukselleen korkotuottoa. Kampanja on saanut paikallisten asukkaiden piirissä erinomaisen vastaanoton. Yhtiön näkemyksen mukaan hyväksyttävyyden vahvistamisessa tuleekin keskittyä vastaaviin vapaaehtoiisiin toimiin. Alan yhtiöt ovat myös aidosti halukkaita edelleen lisäämään vapaaehtoisia toimia, koska hankkeiden hyväksyttävyyden vahvistaminen on tärkeää niiden liiketoiminnalle.

Esitys on ristiriidassa Suomen ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden kanssa

Yli kahden kilometrin etäisyysvaatimus (300 metriä*8= 2,4 km) jättäisi suuren osan maata tuulivoimahankekehityksen ulkopuolelle ja tiputtaisi pois lähes kaikki Etelä-Suomen ja osan Keski-Suomen hankkeista. Ehdotetun lain myötä merkittävä määrä kehityksessä olevia maatuulivoimahankkeita jäisi kehittämättä. Tämä asettaa pinta-alaltaan eri kokoiset kunnat hyvin erilaiseen asemaan. Kokonaiskorkeuden merkittävyyden kasvu voisi johtaa myös matalampien voimaloiden suunnitteluun, joiden tuotantoarvot ovat korkeampia voimaloita matalammat. Etäisyysvaatimus tekisi osasta hankkeita kannattomiksi voimalamäärän pienentyessä, joka johtaisi hankkeen kokonaiskustannusten nousuun. Hankkeiden vähentyminen puolestaan johtaisi siihen, ettei ilmastotavoitteita saavuteta ja sähkömarkkinoiden odotukset vihreästä energiasta voisi unohtaa. Esitysluonnoksessa tätä koskeva vaikutusarviointi on hyvin puutteellinen eikä esitys perustu johtopäätöksille, joita ministeriön teettämästä FCG Finnish Consulting Groupin selvityksestä tulee ilmiselvästi tehdä.

Ilmastokriisi vaatii nopeampia päätöksiä, ei byrokratian lisäämistä tai puhtaan uusiutuvan energian hankkeiden hidastamista. Vertailuna, Puola päätti rajoittaa tuulivoimaloiden ja asuinrakennusten välisen etäisyyden 10 * kokonaiskorkeudeksi, joka käytännössä pysäytti Puolasta kaikki maatuulivoimahankkeet. Puola käynnisti uudelleen maatuulivoimahankkeet laskemalla etäisyyden 700 metriin.

Vihreän energian tuottamista ja mahdollistamista ovat olleet vahvasti mahdollistamassa kantaverkon investoinnit ja suunnitelmat. Kantaverkko vaatisi jo nykyisellään tasapainoa tuotannon ja kulutuksen suhteen. Uusi laki johtaisi auttamatta osan tuulivoimahankkeiden kehityksen lopettamiseen, joilla on huomattava merkitys kantaverkon tuotantotasapainoon. Mahdollinen muutos hankekehitykseen hankaloittaisi vihreän energian investointeja, lisäisi epävarmuutta, hidastaisi sähköntuotannon omavaraisuutta ja olisi täysi tyrmäys vetyhankkeille ja mahdollisille investoinneille, jotka ovat täysin riippuvaisia uusiutuvasta energiasta.

Uudistus haittaisi olennaisesti vihreän vedyn ja muun puhtaan teollisuuden kehittämistä Suomeen

Vihreä vety on riippuvainen uusiutuvasta energiasta. Ennakoitava luvitus sekä edullinen vihreä sähkö ovat tärkeimpiä kriteerejä, kun valitaan vihreän vedyn tuotannon sijoituspaikkaa. Tässä Suomi kilpailee monien maiden kanssa. Ehdotettu vähimmäisetäisyysvaatimus haittaisi hyvin merkittävästi Suomen vihreään vetyyn, vetytalouteen ja puhtaaseen teollisuuteen liittyviä strategisia tavoitteita. Edellä todetusti, mikäli etäisyydeksi asetetaan 800–1000 metriä, puhtaan teollisuuden vaatima sähkön lisäystarve ei vaarannu ja siten esim. vetytalouden strategisten tavoitteiden toteutumiselle voidaan säilyttää edellytykset. Esitysluonnoksessa ehdotetun etäisyysvaatimuksen toteutuminen hyvin todennäköisesti estäisi Suomen vetytaloutta ja puhdasta teollisuutta koskevien tavoitteiden toteutumisen. On selvää, että tällaisen strategisen muutoksen negatiiviset taloudelliset vaikutukset olisivat huomattavat.

Etäisyysvaatimuksen vaikutus Valoremin tuulivoimahankekehitykseen

Mikäli ehdotettu etäisyysvaatimus hyväksyttäisiin, tarkoittaisi se tällä hetkellä Valoremin hankekehityksessä 119 kehitteillä olevan tuulivoimalan vähenemisen noin puoleen, mukaan lukien kahden hankkeen kehittämisen pysähtymisen kokonaan. Ottaen huomioon tuulivoimakehitykselle ominaisen tuulivoimaloiden lukumäärän vähenemisen hankekehityksen aikana, etäisyysvaatimuksen seurauksena pienentyneistä hankkeista tulisi teknis-taloudellisesti toteuttamiskelvottomia, mikä puolestaan vähentäisi entisestään hankkeiden lukumäärää. Hankekehityksen edellytysten kaventuminen ja hankkeiden mahdollinen lopettaminen vaikuttaisi suoraan yhtiön tulevaisuuden näkyymiin Suomessa hyvin kriittisellä tavalla. Eситetty muutos siten vaikuttaisi suoraan investointeja heikentävästi.

Lausunnon ohessa on esitetty yhtiön yhden hankkeen alueelta kartta, jossa on havainnollistettu esitysluonnoksen mukaisen etäisyysvaatimuksen (8 x kokonaiskorkeus) vaikutus yksittäiseen hankkeeseen sekä toisaalta hallituksen esityksen taustaselvityksenäkin olleen FCG Finnish Consulting Groupin selvityksessä vaihtoehdoksi esitetyn 3 x kokonaiskorkeuden etäisyysvaatimuksen vaikutus hankkeeseen. Esitysluonnoksen mukaisella 8x kokonaiskorkeuden etäisyysvaatimuksella kaikki voimalat yhtä lukuunottamatta putoavat pois ilman maanomistajien suostumuksia, kun taas 3x kokonaiskorkeuden etäisyydellä hanke on olennaiselta osin toteuttamiskelpoinen. Yksityiskohtaiset paikalliset selvitykset luonnollisesti ohjaavat tuulivoimaloiden lopullista määrää ja sijoittelua. Yhtiön käsityksen mukaan esitysluonnoksen mukaisella etäisyysvaatimuksella olisi vastaava vaikutus lukemattomiin pienempiin tuulivoimahankeisiin Suomessa.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Ehdotettua 70 §:ää yleiskaavan käytöstä aurinkovoimalan rakentamisluvan perusteena pidetään hyvänä, jotta myös aurinkovoimalle mahdollistetaan kaavoituksessa ja luvituksessa vastaava kevennetty menettely kuin tuulivoimalle.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

-

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa j voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Koska eri maakunnissa maakuntakaavatyö on hyvin eri vaiheissa ja siten tuulivoiman vähimmäisetäisyyden osalta ehdotettu säännös vaikuttaisi hyvin erin tavoin eri alueilla, tulee maakuntien ja niissä sijaitsevien kuntien ja tuulivoimahankkeiden tasapuolinen kohtelu varmistaa riittävän pitkällä voimaantulosäännöksellä. Lisäksi, koska hankkeiden selvityksiin ja vaikutusarvioihin investoidaan keskeisimmin selvästi kaavaehdotusta aikaisemmassa vaiheessa, tulee kohtuuttomien hankekehittäjiin kohdistuvien vaikutusten välttämiseksi siirtymäsäännös määritellä siten, että lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovellettaisiin kaavoihin, joita koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma on asetettu julkisesti nähtäville ennen ehdotetun lain voimaantuloa.

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislaki)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan näkemyksen mukaan ehdotettu 46 § 2 momentti tulee ensi sijassa poistaa lopullisesta esityksestä kokonaisuudessaan. Yksin pinta-alan nojaava kriteeri ei millään tapaa ilmennä hankkeen todellisia vaikutuksia ja niihin liittyen hankkeen rakentamisen merkittävyyttä. Säännös pakottaisi kunnat kaavoittamaan myös sellaisia hankkeita, joilla tosiasiaassa ei ole sellaisia ominaisuuksia tai vaikutuksia, joiden johdosta niitä tulisi pitää merkittävänä rakentamisena. Tämä ei edistä hallituksen tavoitetta sujuvoittaa uusiutuvan energian hankkeita – päinvastoin, kaavoitukseen pakottaminen kaventaa kuntien harkintavaltaa ja hidastaa hankekehitystä, ja siten myös Suomen uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamista, tarpeettomasti ja perusteettomasti.

Tulee lisäksi huomata, että tarpeettomalla kaavoituksella voidaan myös aiheuttaa haittaa alueidenkäytölle ja etenkin maanomistajille. Mikäli maa-alueen maankäyttö määritellään kaavoituksella tarkoitukseen, jonka toteutumisesta ei kaavoitusvaiheessa ole kuitenkaan vielä varmuutta, rajoittaa tämä alueen käyttömahdollisuuksia perusteettomasti ja voi tuoda myös ylimääräistä kiinteistöverorasitusta maanomistajille.

Toisekseen aurinkovoimatuotannon nostaminen lain tasolle esitetyllä tavalla johtaisi aurinkotoimialan hankkeiden epäyhdenvertaiseen kohteluun suhteessa muiden toimialojen hankkeisiin ja muihin puhtaan energian teknologioihin, koska muiden hankkeiden osalta rakentamisen merkittävyys arvioidaan hankkeen ominaisuuksien ja todellisten vaikutusten perusteella tapauskohtaisesti. Aurinkovoimahankkeita tulee kohdella vastaavin kriteerein kuin muita teollisia rakentamishankkeita. Lain tasolle kirjattuna yksin aurinkovoimaa koskeva säännös on omiaan myös vanhentumaan hyvin pian, kun erilaiset puhtaan energiantuotannon teknologiat ja hankkeet kehittyvät nopeasti ja säännös huomioi vain yhden teknologian. Ehdotettu säännös rajoittaisi samalla perusteettomasti perustuslain turvaamaa elinkeinonvapautta aurinkovoiman osalta verrattuna muihin energiantuotannon muotoihin ja niihin liittyviin uusiin teknologioihin.

Mikäli 46 pykälän 2 momenttia ei poisteta kokonaisuudessaan, tulee sitä joka tapauksessa muuttaa siten, että 2 momentti korvataan asetuksenantovaltuudella, jonka nojalla merkittäväksi katsottavan rakentamisen kriteerejä voidaan säännellä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Näin säännös kohtelisi esim. erilaisia energiantuotantohankkeita ja uusiutuvan energian teknologioita yhdenvertaisesti. Asetuksentasoista sääntelyä voidaan myös pitää teknologianeutraalilla tavalla ajantasaisena huomioiden uusiutuvan energian teknologioiden hyvin nopea kehitys.

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Jukola Minna
Valorem Energies Finland Oy

Pohja Satu
Valorem Energies Finland Oy